6 Απριλίου 2014

Η απούσα παρουσία

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη





Σ’ ένα απόσπασμα από τους «Αδελφούς Καραμαζώφ», ο Ντοστογιέφσκυ μιλάει για μια αμαρτωλή γυναίκα η οποία πεθαίνοντας πήγε στις πύλες του Παραδείσου. Εκεί ο άγιος Πέτρος της ζήτησε να του πει κάποιο καλό που κάποτε έκανε στη ζωή της, για να πιαστεί από αυτό και να τη βάλει στον Παράδεισο.

Εκείνη πίεζε τον εαυτό της να θυμηθεί, αλλά δεν τα κατάφερνε. «Τίποτα, τίποτα... Κανένα καλό δεν έχω κάνει», απαντούσε συντετριμμένη. «Μα προσπάθησε, θυμήσου! ... ένα κρεμμυδάκι! Έστω ένα κρεμμυδάκι έδωσες ποτέ σε φτωχό;» την πίεζε ο άγιος Πέτρος. Τελικά έστω και «με ένα κρεμμυδάκι», την πιο φτωχή προσφορά και ανοίγουν οι πύλες του Παραδείσου;
Ο Θεός δεν ζητά τίποτα πέρα από μια κίνησή μας προς τον Άλλον. Τόσο απλά και λιτά, όσο η προσφορά ενός κρεμμυδιού... η προσφορά και του μικρότερου καλού προς τον άλλον. Μια στάλα ανταπόκρισης προς τον Άλλον και σε σώζει λες και η σωτηρία περνά μέσα από την παρουσία του Άλλου. Όση όμως προθυμία δείχνει ο «ουρανός», τόση απροθυμία δείχνει η γη.
Αν δούμε τον Θεό μόνο ως παντοδύναμο και τον άνθρωπο ως εντελώς αδύναμο, τότε το χάσμα μεταξύ τους είναι μεγάλο και αγεφύρωτο. Ο Θεός και ο άνθρωπος δεν μπορεί εντελώς άσχετα και αχώριστα, χωρίς κοινωνία μεταξύ τους. Είναι όμως αλήθεια ότι δεν μπορούμε να αντιληφθούμε οι άνθρωποι τον Θεό με τους τρόπους και τις μεθόδους που μπορούμε να αντιλαμβανόμαστε και να σκεφτόμαστε για τα ανθρώπινα.
Σύμφωνα με την ανθρώπινη σκέψη θα μπορούσε να τεθεί το ερώτημα πως υπάρχει

ο Θεός με τόσο πόνο, δυστυχία και αδικία στον κόσμο; Πως επιτρέπει ο Θεός τόσα άσχημα να συμβαίνουν στην ανθρωπότητα; Και είναι λογικό να απορεί κανείς για την αγάπη του Θεού όταν επιτρέπει τόσα δεινά στον κόσμο. Όμως υπάρχει και μια άλλη σκέψη, αν θέλουμε να σκεφτούμε με όρους ανθρώπινης δικαιοσύνης : πως γίνεται ο Θεός να συνεχίζει να αγαπά όσους τον βρίζουν, όσων κατασπαράζουν τους συνανθρώπους τους. Πως γίνεται να αγαπά τους ανθρώπους παρ'όλα τα φοβερά που διαπράττουν; Όμως στον χώρο της Εκκλησίας ο πόνος, η δυστυχία και ο θάνατος ερμηνεύτηκαν με βάση το γεγονός της ελευθερίας. Επομένως, είναι καλό να ορίσουμε τι είναι αυτή η ελευθερία. Ο άνθρωπος κρίνει τον Θεό με βάση την ικανοποίηση ή μη των επιθυμιών του... και ανάλογα με αυτό ο Θεός γίνεται καλός ή κακός. Για τον άνθρωπο συχνά ο Θεός υπάρχει για να ικανοποιεί τις επιθυμίες του, ως προέκτασή του. Τώρα θέλω και τώρα θα γίνει! Αν προσπαθήσουμε να φτάσουμε στη γνώση του Θεού με τον ίδιο τρόπο που προσπαθούμε να κατανοήσουμε τα κτιστά όντα, θα πέσουμε σε μεγάλη παγίδα. Τον Θεό τίποτα από τον κτιστό κόσμο δεν μπορεί να Τον περιγράψει.

Ο Άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης για να μπορέσει να αποτρέψει το λάθος του ανθρώπου να προσπαθήσει να κατανοήσει τον Θεό με τα δικά του κριτήρια, καταφεύγει στον παρακάτω αποφατισμό: «Ούτε ψυχή είναι [η θεότητα] ούτε και νους. Ούτε έχει κάποια φαντασία ή κάποια δοξασία ή κάποιο λόγο ή νόηση. Ούτε είναι λόγος ούτε νόηση και ούτε λέγεται ούτε και νοείται. Ούτε αριθμός είναι, ούτε τάξη, ούτε μέγεθος, ούτε μικρότητα, ούτε ισότητα, ούτε ανισότητα, ούτε ομοιότητα ή ανομοιότητα. Ούτε στέκεται, ούτε κινείται, ούτε ησυχάζει [....] Γιατί η παντέλεια και ενιαία αιτία των πάντων είναι πάνω από κάθε θέση και πάνω από κάθε αφαίρεση η υπεροχή εκείνου που είναι άσχετο απόλυτα με όλα και πέρα από όλα».

Αλλά αν πρέπει να πούμε κάτι για το τι κάνει τον Θεό να είναι Θεός, ίσως είναι δόκιμο να πούμε ότι αυτό που τον κάνει να είναι Θεός είναι η ελευθερία από όλα αυτά, ακόμα και από την ίδια Του τη φύση. Τα Χριστούγεννα εορτάζουμε την «κένωση» του Θεού. Αν μπορούμε να πούμε, την ελευθερία του να επιλέξει την Ενανθρώπηση εξαιτίας της αγάπης Του προς τον άνθρωπο. Και η αγάπη αυτή κινείται από Ελευθερία και όχι από καταναγκασμό. Ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ γράφει για τον Θεό:

«Ἡ ἐλευθερία τοῦ Θεοῦ, ἡ δύναμή Του, πρέπει να ὁριστοῦν ὄχι μόνο ὡς ἡ δύναμη 'τοῦ ποιεῖν' ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ ἀπόλυτη ἐλευθερία 'τοῦ μὴ δημιουργεῖν'». Δηλαδή ο Θεός υπάρχει ως παρουσία αλλά και ως απουσία. Ίσως στην απόσταση είναι που είναι Παρών. Όταν εμείς πιστεύουμε ότι απουσιάζει, ενδεχομένως να είναι εξαιρετικά παρών.

Όμως, όταν ο άνθρωπος αρχίσει να αντιλαμβάνεται τον Θεό έξω από τον εαυτό του και όχι με τα δικά του, ανθρώπινα κριτήρια, έχει αρχίσει ουσιαστικά να αντιλαμβάνεται τον Θεό αληθινά. Ένα πράγμα που πρέπει να κατανοήσουμε είναι ότι ο Θεός δεν μας αγαπά εξ ανάγκης, δεν μας αγαπά υποχρεωτικά. Μας αγαπά εν

ελευθερία… Θέλει και μας αγαπά… Διαφορετικά, τι ανάγκη έχουμε από μία «αγάπη εξ ανάγκης», που δεν είναι ουσιαστική και λες και μας κάνει χάρη;
Και ένα ακόμα πράγμα πρέπει να σκεφτόμαστε· ότι ο κόσμος για τον Θεό δεν είναι κάτι υποχρεωτικό. Θα μπορούσε να μην τον είχε δημιουργήσει, αφού ο Θεός δεν χρειάζεται την κτίση για να επιβεβαιωθεί η παρουσία Του. Υπήρχε και πριν την Κτίση. Η Εκκλησία λέει ότι ο Θεός θέλει και δημιουργεί, επομένως είναι πράξη της θέλησής Του.
Η ερώτηση του Χριστού προς τους μαθητές, «Τι λένε οι άνθρωποι ότι είμαι;» φανερώνει τη μεγάλη σύγχυση γύρω από την ταυτότητά Του, που υπήρχε και στην εποχή Του και η σύγχυση αυτή επεκτείνεται και στην Εκκλησία Του. Ο Ιούδας, για παράδειγμα, ίσως ήθελε τον Χριστό ως εθνικό απελευθερωτή και δεν άφησε στον εαυτό του περιθώριο να πιστέψει αυτό που ήταν ο Χριστός.
Ο Θεός δεν «γνωρίζεται» μέσω των βιβλίων και της ‘γνώσης’ αλλά μέσω της Σχέσης. Όταν υπάρχει η σχέση, τότε υπάρχει και η ελπίδα να κοινωνήσεις. Αν γνώση σημαίνει ακαδημαϊκή και επιστημονική αναζήτηση, τότε η απάντηση του Θεού σε αυτό είναι ξεκάθαρη:
«Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες» (Ιωάν. 20,29). Αν και στον Θωμά, ικανοποιεί το αίτημά του για «απόδειξη» δείχνοντας τις πληγές Του, αλλά αυτό πρέπει να το δούμε μέσα στα πλαίσια της μεταξύ τους σχέσης, ως σχέση ελευθερίας. Το ίδιο συμβαίνει και με την Εκκλησία. Η Εκκλησία δεν έχει να κάνει με απόψεις και γνώμες και επιστημονισμούς αλλά με μια σχέση… Είναι σχέση! Είναι σχέση εν ελευθερία! Ο Θεός δεν υποχρεώνει, αλλά αποδέχεται την ελεύθερη ευχαριστία μας. Την αυθεντική τιμή, μόνο η θέληση την χαρίζει, ποτέ η ανάγκη! Ο Θεός θέλει και μας αγαπά αιώνια λόγω της ελευθερίας Του. Η δόξα του Θεού είναι το τέλος (η τελείωση) για τη δόξα του ανθρώπου και η δόξα του ανθρώπου είναι «αρχή» για τη δόξα του Θεού. Το έσχατο είναι η βάση για το αρχικό και όχι το αντίθετο.
Του κ. Ανδρέα Χρονάκη
Υπ. Διδάκτορα Θεολογίας
πηγή :ΕΝΟΡΙΑΚΑ ΝΕΑ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Ι. Ν. ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Πηγή: en-ypomoni-akymanto.blogspot.gr